

POSTANOWIENIE

20 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 20 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D.K.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 9 czerwca 2023 r., V ACa 986/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego - z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 9 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w punkcie pierwszym (I) oddalił apelację pozwanego Bank spółki akcyjnej z siedzibą w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 21 czerwca 2022 r., w którym sąd ten ustalił, że bliżej określona umowa o kredyt hipoteczny zawarta pomiędzy powodem D.K. a poprzednikiem prawnym pozwanego – Bank1 spółką akcyjną z siedzibą w W. – nie istnieje; zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 122.492 zł z bliżej określonymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie i orzekł o kosztach procesu; w punkcie drugim (II) Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła strona pozwana. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 3 k.p.c. Podał, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów: art. 189 k.p.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „Dyrektywa 93/13”); art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i art. 8b ust. 1 Dyrektywy 93/13 i art. 353¹ k.c. w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c., w zw. z art. 3 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c.; art. 24 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2025; dalej: „Ustawa o NBP”) w zw. z art. 385¹ § 2 k.c.; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c., w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (obecnie: t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1646, dalej jako „Prawo bankowe”). Ponadto skarżący stwierdził, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jeżeli stronie powodowej przysługuje dalej idące roszczenie o zapłatę, wynikające ze stosunku prawnego w postaci rzekomo nieważnej umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego) kursem waluty obcej, w szczególności wynikające z możliwości żądania zwrotu dokonanych świadczeń na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, to czy strona powodowa posiada interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy?

2. Czy w przypadku, gdy proces poinformowania konsumenta o ryzykach, wynikających z wprowadzenia do umowy kredytu klauzul przewidujących indeksację (waloryzację) kursem waluty obcej, polegał na przedstawieniu konsumentowi szczegółowej informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem kredytu, a konsument potwierdził przekazanie tej szczegółowej i wyczerpującej informacji (wynikającej z procedur wewnętrznych banku) poprzez złożenie pisemnego oświadczenia, to czy klauzule obciążające konsumenta ryzykiem kursowym mają charakter jednoznaczny i nie stanowią postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.
3. Czy norma zawarta w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, zawierająca odesłanie do kursu określonego w tabeli kursowej publikowanej przez bank, podlega kontroli z punktu widzenia przesłanek abuzywności, czy też kontrola taka jest wyłączona na mocy art. 1 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13, z uwagi na fakt, że publikowanie kursów walutowych przez banki oparte jest na ustawowej podstawie prawnej, tj. art. 111 ust. 1 pkt. 4 Prawa bankowego?
4. Czy określenie *niedozwolone postanowienia umowne* w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 2 k.c., dotyczy określonych przez strony umowy norm postępowania - czy też, przeciwnie, wyodrębnione redakcyjnie fragmenty tekstu umowy oraz czy dopuszczalne jest wyeliminowanie z umowy całości kwestionowanych jednostek redakcyjnych w sytuacji, gdy stwierdzono abuzywność wyłącznie w odniesieniu do części zawartych tam norm?
5. Czy norma, zawarta w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulująca odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula *spreadu*), stanowi normę regulującą główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oraz czy norma ta należy do *essentia negotii* umowy kredytu?
6. Czy stwierdzenie przez sąd niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (kursu kupna i sprzedaży, tzw. klauzula *spreadu*), skutkuje również niezwiązaniem konsumenta normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych

świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka) oraz czy niezwiązanie konsumenta klauzulą ryzyka skutkuje upadkiem umowy?

7. Czy jest zgodna z zasadami proporcjonalności, równości i pewności prawa, wynikającymi z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisów prawa unijnego, jak również z celami Dyrektywy 93/13 oraz z celami art. 385¹ § 2 k.c., wykładnia polegająca na twierdzeniu, że niezwiązanie stron klauzulą *spreadu*, ma rzekomo skutkować niezwiązaniem również klauzulą ryzyka, co miałoby z kolei prowadzić do stwierdzenia nieważności całej umowy?
8. Czy stwierdzenie przez Sąd niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (kursu kupna i sprzedaży, tzw. klauzula *spreadu*), przy jednoczesnym stwierdzeniu że konsument jest związany normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka), skutkuje koniecznością dokonania wykładni postanowień umowy z pominięciem klauzuli *spreadu*, natomiast z wykorzystaniem przepisów dyspozytywnych w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy, w szczególności art. 358 § 2 k.c. lub art. 24 ust. 3 Ustawy o NBP, oraz stwierdzeniem, że umowa podlega wykonaniu, z wykorzystaniem do przeliczeń kursu średniego waluty indeksacji publikowanego przez Narodowy Bank Polski, aktualnego na dzień danej operacji finansowej?
9. Czy umowa kredytu stanowi umowę wzajemną, ewentualnie, jeżeli umowa kredytu nie stanowi umowy wzajemnej, to czy dopuszczalne jest mimo tego skorzystanie przez kredytodawcę z prawa zatrzymania w sytuacji, gdy ma miejsce nieważność umowy?

Ponadto skarżący podniósł, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c., z uwagi na to, że powód był reprezentowany w toku całego postępowania przez nienależycie umocowanego pełnomocnika.

3. Powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej a także o zasądzenie od strony

pozwanej na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi

Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia SN z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

6. Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, i z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

7. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej pomimo obszerności rozważań nie zawiera argumentów

wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub pkt 2 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

8. Przede wszystkim należy zauważyć, że skarżący w znaczącej części nieprawidłowo formułuje przesłanki kasacyjne. Powołuje bowiem jako podstawę wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania m.in. przepisy art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., przy czym w przypadku większości przesłanek podnosi te same bądź bardzo zbliżone problemy wskazując na istnienie w danym zakresie zagadnienia prawnego jak i potrzeby wykładni przepisów prawnych. Tym samym łączy w zakresie poszczególnych podnoszonych kwestii (okoliczności) „istotne zagadnienie prawne” i „potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości”. Jednocześnie skarżący w zakresie podniesionych przesłanek kasacyjnych nie sporządził w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Sporządził bowiem jedno uzasadnienie dla przesłanek kasacyjnych z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Tymczasem, jak wyżej wyjaśniono, są to różne przyczyny (przesłanki) kasacyjne i w ich zakresie obowiązują różne wymogi odnośnie ich konkretyzowania i uzasadniania.

9. Podniesione przez skarżącego zagadnienia prawne i wątpliwości wykładnicze dotyczą w większości problemów związanych ze stwierdzaniem abuzywności postanowienia umowy kredytu indeksowanego i skutków tej abuzywności. Należy zauważyć, że kwestie te były przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r. - zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56; uchwała SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22; wyroki SN: 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 13 maja 2022 r. II CSKP 293/22; 13 maja 2022 r. II CSKP 405/22; z 31 marca 2023 r., II CSKP 1052/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 1200/22; z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22; z 9 lutego 2024 r., II CSKP 13/23; z 8 marca 2024 r., II CSKP 1956/22; z 8 marca 2024 r., II CSKP 183/23; z 20 marca 2024 r., II CSKP 401/23; z 20 marca 2024 r., II CSKP 2144/22; wyroki TSUE z 3 października

2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.). Kluczowe problemy, których dotyczą podniesione przez skarżącego wątpliwości wykładnicze, zostały już wyjaśnione w orzecznictwie.

10. Kwestie prezentowane przez skarżącego jako „istotne zagadnienie prawne” dotyczące abuzywności postanowień umów kredytów indeksowanych, nie mają obecnie waloru nowości. Istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., winno natomiast stanowić problem nowy, dotychczas niewyjaśniony w orzecznictwie, budzący wątpliwości kwalifikowane, a nie zwykłe, które mogą być rozstrzygnięte przez sąd powszechny w toku rozpoznawania sprawy (zob. postanowienia SN: z 26 września 2019 r., I CSK 228/19 i z 8 marca 2023 r., I CSK 2576/22). Prezentując kluczowe w sprawie zagadnienia prawne i wątpliwości wykładnicze skarżący opowiada się za stanowiskiem, iż tzw. klauzule spreadowe nie określają głównego przedmiotu umowy, a przy tym dopuszczalne jest zastąpienie niedozwolonych klauzul spreadowych innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego. Pierwsza z tych tez jest jednak sprzeczna z jednolitym obecnie stanowiskiem Sądu Najwyższego (por. np. wyroki SN z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22 i z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 oraz tam przywoływane orzecznictwo krajowe i unijne; por. też wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 10 czerwca 2021 r., C-776/19-C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 56). Co do drugiej kwestii, to w świetle bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie budzi obecnie wątpliwości, że stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może uzasadniać uznanie umowy za nieważną. Według utrwalonego orzecznictwa niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 385¹ i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania

sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. wyrok SN z 26 kwietnia 2022 r. II CSKP 550/22; postanowienia SN z 31 maja 2022 r., I CSK 2314/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 5615/22 oraz z 6 lipca 2023 r., I CSK 5755/22). Potwierdza to Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w której stwierdzono m.in., że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Poważnego charakteru nie ma też zagadnienie dotyczące znaczenia art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, gdyż – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 7 lutego 2024 r., I CSK 120/24 – jest jasne, że nie jest to przepis dyspozytywny, który ma kształtować treść stosunku umowy kredytu, a w szczególności determinować kształt mechanizmu waloryzacyjnego w zakresie kursu walutowego miarodajnego dla przeliczeń, co dopiero pozwalałoby odwołać się do domniemania, że ów kształt był wynikiem należytego wyważenia ogółu praw i obowiązków stron przez ustawodawcę i wyłączałoby kontrolę abuzywności zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/13.

11. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał również, jakie przesłanki muszą być spełnione, aby można było przyjąć, że konsument został należycie poinformowany o ryzyku walutowym związanym z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej czy denominowanego w tej walucie (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 28 lutego 2023 r., II CSKP 763/22; i z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23).

12. Także wykładnia art. 189 k.p.c., w szczególności w kwestii istnienia interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi obecnie istotnych wątpliwości (zob. wyroki SN z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 44; z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 51; i z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 1200/22, i powołane w nich orzecznictwo).

13. Również problem dopuszczalności skorzystania przez bank z prawa zatrzymania był już wyjaśniany przez Sąd Najwyższy (zob. zwłaszcza wyrok SN z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22Z i postanowienia SN: z 17 marca 2023 r., II CSKP 1486/22; z 1 lutego 2023 r., I CSK 6309/22; z 26 marca 2024 r., I CSK 590/23; z 21 maja 2024 r., I CSK 552/24; z 21 maja 2024 r., I CSK 552/24). Podnoszone przez skarżącego wątpliwości w tym zakresie ostatecznie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2024 r., III CZP 31/23, uznając, że „Prawo zatrzymania (art. 496 k.c.) nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony”.

14. Tożsame bądź bardzo zbliżone zagadnienia i wątpliwości wykładnicze, jak sformułowane przez skarżącego, były już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego w ramach tzw. przedsądu; zob. postanowienia SN: z 25 maja 2022 r., I CSK 2667/22; z 7 lutego 2024 r., I CSK 120/24; z 15 lutego 2024 r., I CSK 161/23; z 28 lutego 2024 r., I CSK 8/23; z 26 marca 2024 r., I CSK 27/24; z 24 kwietnia 2024 r., I CSK 721/23; z 13 maja 2024 r., I CSK 279/23; z 22 maja 2024 r., I CSK 369/23, do których szczegółowych uzasadnień wypada odesłać w celu uniknięcia zbędnych powtórzeń.

15. W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, o której mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c. Skarżący podnosi, że nieważność postępowania zachodzi z uwagi na to, że zakresem pełnomocnictwa udzielonego przez powoda objęte było wyłącznie dochodzenie roszczenia o zapłatę, natomiast powód domagał się ostatecznie również ustalenie nieistnienia stosunku prawnego kredytu. Należy jednak zwrócić uwagę, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości

stanowisko, które podziela również Sąd w niniejszym składzie, iż treść pełnomocnictwa procesowego podlega wykładni. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 18 listopada 2021 r., V CZ 75/21, „ocena zakresu pełnomocnictwa procesowego jest kwestią wykładni oświadczenia mocodawcy, w związku z czym przy ustalaniu treści pełnomocnictwa należy stosować zasady dotyczące wykładni oświadczeń woli, w szczególności art. 65 § 1 k.c., który nakazuje uwzględniać w ramach tej wykładni m.in. cały kontekst językowy składający się na treść pełnomocnictwa” (zob. również wyrok SN z 28 lutego 2018 r., II CSK 228/17 28 i postanowienia SN: z 9 marca 2018 r., I CZ 30/18; z 2 października 2014 r., IV CZ 65/14, i z 28 października 2011 r., I CZ 82/11). Pełnomocnictwo udzielone przez powoda dotyczyło szeroko pojętej reprezentacji powoda w sprawie przeciwko pozwanemu (bez doprecyzowania, o jaką konkretnie sprawę chodzi). Przy wykładni zakresu umocowania należy uwzględnić fakt, iż według treści dokumentu pełnomocnictwo obejmuje „umocowanie do podejmowania wszelkich związanych ze sprawą czynności zarówno w postępowaniu przed sądami powszechnymi wszelkich instancji (...)”. Takie określenie zakresu umocowania pozwala uznać, że powód udzielił radcy prawnemu pełnomocnictwa procesowego w rozumieniu art. 91 k.p.c., które obejmowało również powództwo o ustalenie. Należy zwrócić uwagę, że w przedmiotowej sprawie dochodzenie zapłaty jest integralnie związane z uprzednim stwierdzeniem nieważności umowy, zatem również z tego powodu niezasadne byłoby negowanie umocowania pełnomocnika do zgłoszenia i popierania stosownego powództwa ustalającego. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym stoi na stanowisku, że – w drodze wykładni treści pełnomocnictwa – można przyjąć, że pełnomocnictwo do reprezentowania strony w sprawie o zapłatę zawiera *implicite* umocowanie do reprezentowania tej strony w sprawie o ustalenie, jeżeli w danej sprawie „ustalenie” jest przesłanką „zasądzenia”.

16. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

17. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(G.N.-J.)

[a.ł.]